

Ocalić od zapomnienia: park Édouarda André w Landwarowie

 wilnoteka.lt/pl/artykul/ocalic-od-zapomnienia-park-edouarda-andre-w-landwarowie

[Ilona Lewandowska](#), 19 listopada 2014, 15:24

Park w Landwarowie 1905 r., fot. archiwum Aivarasa Trainovičiusa

Dzięki dofinansowaniu z funduszy strukturalnych UE przed Landwarowem otwierają się nowe możliwości. 17 mln litów, jakie otrzyma miasto, może posłużyć do przeprowadzenia zmian, które poprawią jego wizerunek i poziom życia mieszkańców. Dzięki nowym funduszom może także być uratowany zespół parkowy otaczający pałac Tyszkiewiczów, który zaprojektował znany, francuski architekt krajobrazu, Édouard André.

Landwarów - miasto dziś nieco zaniedbane - staje przed wielką szansą. Dzięki wsparciu z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej stanie się możliwa realizacja projektów dotąd nieosiągalnych. O tym, jak dobrze wykorzystać pomoc, myśli już Samorząd Rejonu Trockiego, myślą też mieszkańcy Landwarowa. I to bardzo konkretnie. Powstały dwa projekty, oba - samorządowy i mieszkańców miasta - zostały przygotowane i poddane publicznej dyskusji. Projekt mieszkańców został opracowany przez ich przedstawicieli, lokalne organizacje i sołtysów. Wspiera go też wiceprzewodniczący sejmiku **Jarosław Narkiewicz** i radna rej. trockiego, **Teresa Sołowiowa**. Między projektami występują pewne różnice. Jedną z nich jest wizja parku Tyszkiewiczów - części zabytkowego kompleksu o niezaprzeczalnej wartości historycznej. Projekt przygotowany przez lokalne środowisko przewiduje jego rekonstrukcję, samorząd natomiast planuje modernizację. (zobacz wizualizacje w galerii pod artykułem - przyp. Red.)

Landwarów wszedł w posiadanie Tyszkiewiczów w 1850. Pierwszy pałac, na zlecenie **Józefa Tyszkiewicza**, zaprojektował architekt **Gustaw Schacht**. Z inicjatywy syna Józefa Tyszkiewicza, Władysława, w 1899 dokonano przebudowy rezydencji w stylu modnego wówczas neogotyku angielskiego. Kierował nią belgijski architekt **de Waegh** we współpracy z **Tadeuszem Rostworowskim**. W pałacu mieściła się obszerna kolekcja dzieł sztuki, która, ze względu na zbliżający się front w 1916 roku, została wywieziona do Rosji i tam zaginęła. Obecnie jedynie część cennych przedmiotów z landwarowskiego pałacu można zobaczyć na zamku w Trokach. Po zajęciu Wileńszczyzny przez Armię Czerwoną w 1939 rozpoczął się okres powolnej dewastacji. W pałacu ulokowano najpierw skład zboża, a następnie fabrykę dywanów ("AB kilimai"), która mieściła się w nim aż do wykupienia rezydencji przez przedsiębiorcę **Laimutisa Pinkevičiusa**. Niestety, oddanie obiektu w prywatne ręce przyniosło jedynie kolejne zniszczenia i utrudnia obecnie jakiegokolwiek próby renowacji. Od kilku lat o złym stanie pałacu informuje również Wilnoteka:

[Pałac w Landwarowie niszczeje, Wilnoteka, 14 kwietnia 2010](#)

[Niszczeje pałac w Landwarowie, Wilnoteka, 20 marca 2014](#)

Pałac Tyszkiewiczów i cała posiadłość, budowane z ogromnym rozmachem, wymagają oczywiście ogromnych nakładów finansowych. Dodatkowym problemem jest sprawa własności pałacu, który po bankructwie prywatnego właściciela należy do SEB Banku. Na jego remont trzeba będzie jeszcze, pewnie długo, poczekać. Już teraz jednak można uratować park, który w czasach swojej świetności, był jednym z najpiękniejszych na Litwie. Część parku uległa zniszczeniu w czasach sowieckich, w których piękno musiało ustąpić pierwszeństwa przemysłowi - przez jego teren biegnie obecnie droga, zbudowano tu także pomieszczenia fabryki dywanów. **Aivaras Trainovičius**, pracownik starostwa w Landwarowie, uważa jednak, że nadal można przywrócić jego dawne piękno.

Park w Landwarowie zaprojektował na zlecenie Władysława Tyszkiewicza **Édouard François André** - francuski architekt krajobrazu, botanik, naczelny ogrodnik Paryża i wykładowca w szkole ogrodniczej w Wersalu. André zyskał światową sławę, dzięki wygranej w konkursie na projekt Sefton Parku w Liverpoolu w 1866 r. W ciągu całego życia zaprojektował ponad 100 założeń parkowych i ogrodowych. Najbardziej znane z nich to Sefton Park w Liverpoolu, Park Zamkowy w Luksemburgu, ogrody w Funchal na Maderze, Weldham Castle Garden w Markelo, park miejski w Cognac i ogrody Borghese w Rzymie. Park w Landwarowie nie był jedynym projektem André na Litwie - na zlecenie Tyszkiewiczów zaprojektował również ogrody w Połądze, Zatroczu i Wace Trockiej.

Park w Landwarowie jest jednym z najciekawszych na Litwie. Trainovičius zainteresował się nim jeszcze w czasie studiów na Uniwersytecie Kłajpedzkim. W ramach licencjatu przygotował pracę pt. "Projekt uporządkowania zespołu parkowego w Landwarowie". "Dużo czytałem na ten temat, przeglądałem dokumenty archiwalne, ale starałem się także poznać inne, lepiej utrzymane parki projektowane przez André i rozwiązania, jakie zastosował. Odwiedziłem parki nie tylko na Litwie i w Polsce, ale także we Francji - opowiada o swojej pracy - Zrobiłem także analizę parku w Landwarowie. Jego struktura jest bardzo podobna do innych parków projektowanych przez tego architekta".

Francuski architekt krajobrazu w swoich projektach uwzględniał przede wszystkim gatunki roślin, które występują w danym miejscu w naturalnym środowisku, a w następnej kolejności te, które mają podobne wymagania klimatyczne. Dzięki temu, nawet bez szczególnej opieki, większość drzew przetrwała i park pod względem roślinności jest do dziś ciekawym miejscem. Jest on niezwykły między innymi ze względu na ciekawą, naturalną rzeźbę terenu, którą wykorzystano do budowy oczek wodnych, stawów i wodospadów. Ciekawym, zachowanym elementem, jest grota, dziś nie tak wyeksponowana, jednak pięknie prezentująca się na starych fotografiach. "Dużym problemem jest system wodny. Badałem, w jaki sposób się zmieniał. Niestety, rozwiązania, jakie zastosowano w latach osiemdziesiątych, nie są dobre. System wodny nie funkcjonuje obecnie prawidłowo i jeśli nie zostanie naprawiony - już niedługo może ulec całkowitemu zniszczeniu".

Wodospady i stawy można przywrócić do dawnej świetności, wykorzystując nowe technologie. "Chciałbym, aby projekt André był jak najpełniej widoczny - wyjaśnia Trainovičius - Oczywiście chodzi o wygląd, nie o powrót do rozwiązań technicznych z ubiegłego wieku. Nowym elementem, którego w czasach Tyszkiewiczów nie było, a który na pewno musiałby się pojawić, jest na pewno oświetlenie. Na razie przeprowadzamy tylko te prace, na które zezwala Departament Dziedzictwa Kultury. Nie ma tego wiele - kosimy trawę, usuwamy śmieci".

Park w Landwarowie, podobnie jak niszczący pałac, jest bez wątpienia jednym z największych, choć bardzo zaniedbanych skarbów Wileńszczyzny. Można mieć nadzieję, że inicjatywa rekonstrukcji parku, która ma za zadanie przede wszystkim ochronę tego, co pozostało po najwspanialszych latach posiadłości Tyszkiewiczów, zostanie zrealizowana. Nie ma wątpliwości, że pewna modernizacja, uwzględniająca chociażby nowe technologie, jest konieczna, a w odnowę dzieła André warto jest zainwestować. Rekonstrukcja parku to tylko mały krok w kierunku przywrócenia

Wileńszczyźnie dziedzictwa Tyszkiewiczów w Landwarowie. Prawdziwym wyzwaniem finansowym jest uregulowanie kwestii własności i remont pałacu, dla którego historia jak dotąd nie była łaskawa. Odnowienie całego kompleksu może kosztować nawet ok. 70 mln litów.

Zapraszamy do obejrzenia odcinka Wilnoteki poświęconego Tyszkiewiczom i ich rezydencjom na Litwie:

Park w

Landwarowie 1905 r., fot. archiwum Aivarasa Trainovičiusa

Park w

Landwarowie 1905 r., fot. archiwum Aivarasa Trainovičiusa

Park w Landwarowie 1905 r., fot. archiwum Aivarasa Trainovičiusa

Park w Landwarowie 1905 r., fot. archiwum Aivarasa Trainovičiusa

Park w

Landwarowie 1905 r., fot. archiwum Aivarasa Trainovičiusa

Park w

Landwarowie 1905 r., fot. archiwum Aivarasa Trainovičiusa

Park w Landwarowie 1905 r., fot. archiwum Aivarasa Trainovičiusa

Park w Landwarowie 1905 r., fot. archiwum Aivarasa Trainovičiusa

Park w

Landwarowie 1905 r., fot. archiwum Aivarasa Trainovičiusa

Park w

Landwarowie 1905 r., fot. archiwum Aivarasa Trainovičiusa

Park w Landwarowie 1905 r., fot. archiwum Aivarasa Trainovičiusa

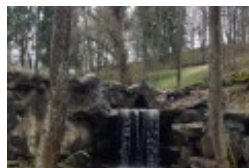
Park w Landwarowie 1905 r., fot. archiwum Aivarasa Trainovičiusa

Park w

Landwarowie, stan obecny, fot. archiwum Aivarasa Trainovičiusa

Park w

Landwarowie, stan obecny, fot. archiwum Aivarasa Trainovičiusa

Park w Landwarowie, stan obecny, fot. archiwum Aivarasa Trainovičiusa

Park w Landwarowie, stan obecny, fot. archiwum Aivarasa Trainovičiusa

Park w

Landwarowie, stan obecny, fot. archiwum Aivarasa Trainovičiusa

Park w

Landwarowie, stan obecny, fot. archiwum Aivarasa Trainovičiusa

Park w Landwarowie, stan obecny, fot. archiwum Aivarasa Trainovičiusa

Park w Landwarowie, stan obecny, fot. archiwum Aivarasa Trainovičiusa

Część projektu

przygotowana przez mieszkańców Landwarowa, dotycząca rekonstrukcji zabytkowego parku, fot. archiwum Aivarasa Trainovičiusa

Część projektu

przygotowana przez Samorząd Rejonu Trockiego, dotycząca modernizacji zabytkowego parku, fot. Samorząd Rejonu Trockiego

- Wyślij znajomemu